

סבֿעֿה האמיתית

סיינטולוגיה

הארי היינו
פרופסור לתיאולוגיה
אוניברסיטת טמפרה
הלסינקי, פינלנד

26 באוקטובר 1995

סבסב סבסב סבסב
סיינטולוגיה

טבעה האמיתית של סיינטולוגיה

תוכן העניינים

1	לדת אין הגדרה חד משמעית	.I
2	הסיינטולוגים רואים בסיינטולוגיה דת	.II
	סוציולוגים מובילים בתחום סוציולוגיה של הדת	.III
2	מסווגים את הסיינטולוגיה כדת	
2	מדיאנטיקה לסיינטולוגיה	.IV
3	אלוהות והעולם הבא	.V
3	הרעיון על האדם	.VI
3	גאולה	.VII
4	כנסיית הסיינטולוגיה	.VIII
5	טקסים דתיים	.IX
5	הסיינטולוגיה היא דת	.X

הארי היינו
פרופסור לתיאולוגיה
אוניברסיטת טמפרה
הלסינקי, פינלנד
26 באוקטובר 1995

טבעה האמיתי של סיינטולוגיה

סיינטולוגיה הפכה בשנים האחרונות בכמה מקרים, כולל בפינלנד, לנושא לדיון פומבי. בהשוואה לכמה מדינות, מעט מאוד נאמר בפינלנד לגבי טבעה הדתי. במאמר הבא, אני מתמקד בשאלה האם סיינטולוגיה היא קבוצה דתית, ומדוע הגעתי למסקנה זו.

1. לדת אין הפצה חז אשמית

דתות וקבוצות דתיות כוללות שפע כזה של תופעות שזה היה בלתי אפשרי עבור מדענים להשיג הסכמה על ההגדרה של דת. בסוציולוגיה של דת בפינלנד, דת מאופיינית לעתים קרובות על-ידי חמישה היבטים, כפי שהציגו אותם האמריקנים גלוק וסטארק.

1. היבט ההתנסות (רגשות דתיים, התנסויות וחזיונות של אלוהות וכו').
2. היבט אידיאולוגי (רעיונות בנוגע לאלוהים, חיים לאחר המוות, ישועה).
3. היבט טקסי (קיום המצוות הדתיות באופן פרטי ובאופן קהילתי, כגון תפילות, מדיטציה, שירותים רוחניים וטקסים דתיים המתייחסים לשלבים השונים של החיים).
4. היבט אינטלקטואלי (ידע של תוכן האמונה).
5. ההיבטים של ההשלכות (גאולה, שקט נפשי, התנהגות נכונה).

בדרך כלל בכל ההגדרות של דת מניחים מראש שיש רעיון מסוים של אמונה, שכאשר פועלים לפיו יוביל להרמוניה עם המשמעות העמוקה ביותר של החיים עצמם – בין אם זה אלוהים יחיד, הישות העליונה או בסיס החיים הקוסמי או האתי. שנית, לדת קשורים טקסים ופולחנים דתיים ונורמות של התנהגות. שלישית, דת דורשת קבוצה של מאמינים או חברים.

II. הסיינטולוגיה רואים בסיינטולוגיה דת

כתביו של מייסד הסיינטולוגיה, ל. רון האברד מהווים את הבסיס של דת הסיינטולוגיה. אין סגידה דתית ל-ל. רון האברד, אבל יש בהחלט הערצה ומסירות דתית. בהתאם לסיינטולוגים, האברד הצליח ליצור פילוסופיה דתית ואמצעים ליישום מעשי שבעזרתם האידיאלים של המין האנושי ושל כל הדתות, המשותפים בבסיסם, יכולים להתגשם בצורה מעשית. הסיינטולוגים רואים בדת שלהם את הדת של המאה ה-20 אשר תגשים את החלום הנצחי של המין האנושי, להפוך את העולם למקום שטוב יותר לחיות בו, ושתעזור לאנשים למצוא את הזהות הרוחנית העמוקה ביותר שלהם. האברד עצמו טען שסיינטולוגיה צועדת בעקבות מסורות של דתות עתיקות, לרבות ההינדואיזם, דת הַנְדָה, הטאואיזם, הבודהיזם, היהדות והנצרות.

III. סוציולוגים אובילים בתחום סוציולוגיה של הדת אסווגים את הסיינטולוגיה כדת

כל ספרי-העזר בנוגע לדתות חדשות, כמעט ללא יוצא מהכלל, מכילים פרק על סיינטולוגיה, וביניהם:

איילין בארקר, פרופסור בבית-הספר לכלכלה של לונדון: תנועות דתיות חדשות: פרספקטיבה להבנה של החברה (1982), ו-תנועות דתיות חדשות: מבוא מעשי (1989);

בריאן וילסון, פרופסור אמריטוס באוניברסיטת אוקספורד: הממדים החברתיים של כתות (1990);

ו-ג' גורדון מלטון: האנציקלופדיה של דתות אמריקאיות (1993).

הסיינטולוגיה גם מסווגת בתור דת ברוב הפרסומים הגרמנים כגון Lexikon Der Sekten, Sondergruppen Und Weltanschauungen (1991).

בתור דוגמה טובה, בריאן וילסון כותב בספר שלו בהרחבה על הדברים אשר גורמים לסיינטולוגיה להיות דת.

IV. אדיאנטיקה לסיינטולוגיה

דיאנטיקה הייתה במקור שיטה תרפויטית די מוגבלת בהיקפה שפותחה על-ידי ל. רון האברד. היא הפכה להיות ידועה בקנה מידה נרחב ב-1950 כאשר ספרו רב המכר של ל. רון האברד 'דיאנטיקה: המדע המודרני של בריאות הנפש' יצא לאור. המטרה של דיאנטיקה הייתה לשחרר את האדם מן החוויות הטראומטיות ותמונות של זיכרונות או האנגרמות שנוצרו כתוצאה מהן, כדי שהוא יוכל להשיג את המצב ש-ל. רון האברד מכנה "קליר".

כמעט מיד, דיאנטיקה החלה להתרחב לכיוון סיינטולוגיה, שבה מודגשות מטאפיזיקה ורוחניות. סיינטולוגיה מבוססת על הרעיון שהאדם הוא ביסודו של דבר ישות רוחנית, או תטן. המשימה של סיינטולוגיה היא להחזיר את התטן, שהתדרדר למצב של שעבוד לבערות ולחומריות, חזרה למצב שבו הוא מודע לטבעו הרוחני האמיתי.

שום דת לא באה לידי קיום כיחידה מושלמת. רק אחרי עשרות או אפילו מאות שנים היא מתפתחת לדת שהינה מודעת לעצמה. לדוגמה, לקח כמה עשורים עד שההבנה התיאולוגית והארגון הדתי של הנצרות התגבשו. לא יהיה זה הוגן להניח שסיינטולוגיה תיוולד במתכונת הסופית שלה באופן מיידי.

v. אלוהות והסולס הכא

בסיינטולוגיה נאמר מעט מאוד בנוגע לאלוהים. למרות זאת, בסיינטולוגיה מאמינים באלוהים או בקיומו של בורא. הסיינטולוגיה לא דורשת בהכרח אלוהים תיאיסטי ופרסונאלי, אלא סוג כלשהו של אלוהות, ישות עליונה או, כפי שסיינטולוגיה מבטאת זאת לעתים קרובות, תחום ההשפעה השמיני, או הדינמיקה של האלוהים.

יש לציין שלא כל דתות העולם, גם לא כמעט כולן, מאמינות באלוהים פרסונאלי. לדוגמה, כך המצב בחלק גדול של דת ההינדואיזם. והתרוואדה בודהיזם ברמה הפילוסופית שלה היא לגמרי אתיאיסטית. למרות זאת, יש לה בדרך כלל מעמד של דת עיקרית.

vi. הרעיון של האדם

שיקול בסיסי בסיינטולוגיה הוא שהאדם הוא מעל לכל ישות רוחנית, תטן, סוג של נפש, שאינה חומרית והיא בת-אלמוות, שברשותה כוחות ופוטנציאל בלתי מוגבלים. התטן הזה לוקח תחת שליטתו גוף אדם חומרי בזמן שהוא בא לעולם.

התטנים נלכדו בעבר בשלשלאות של העולם החומרי ואיבדו את הידע בנוגע לזהותם האמיתית. בהיבט הזה הסיינטולוגיה מזכירה את הגנוסטיציזם והניאו-גנוסטיציזם, בהן בדרך כלל קיים הרעיון שיש ברשותם ידע אבוד (לעתים קרובות סודי) לגבי זהותו הבסיסית של האדם ושהמשימה שלהם היא לעורר את המודעות השמימית והרוחנית שהייתה לו במקור, כך שהוא יוכל אפילו לדלג בחופשיות מעל לגבולות של חיים ומוות.

vii. גאוליה

על פי הסיינטולוגיה, החוויות הטראומטיות של החיים האלה וגם של תקופות חיים קודמות הם מכשול להתנהגות רציונלית והתפתחות רוחנית. המטרה של אודיטינג של סיינטולוגיה היא לשחרר

את התטן מ-"המיינד הריאקטיבי", השרשראות של זיכרונות רעים, ולהביא אותו למצב שבו הוא יכול להיזכר שגאולה היא אפשרית.

השאפה היא להביא למצב דמוי-אלוהים של OT (Operating Thetan) מוחלט, שבו התטן חופשי מכל המגבלות של חיים אלה.

כמו בדתות הודיות, בסיינטולוגיה חושבים שהאדם חייב להיות משוחרר ממעשים מהעבר (ניתן להשוות זאת לקארמה בהינדואיזם ובבודהיזם), שהצטברו בשרשרת של אינספור תקופות חיים קודמות. הרעיון של גאולה בסיינטולוגיה כולל את החיים האלו וגם את החיים בתקופות חיים מעתה ואילך. הוא מבטיח בשני המקרים את הגשר לחופש מוחלט.

מעבר לגאולה האישית, הסיינטולוגיה מחשיבה זאת למשימתה לנקות את כל הפלנטה שלנו וליצור ציוויליזציה חדשה שבה אין שום חוסר רציונליות, פשע או מלחמות. במונחים של סיינטולוגיה מילה נרדפת לגאולה היא "הישרדות". זה כולל את החיים הנוכחיים ואת תקופות החיים מעתה ואילך. הפעולה של אודיטינג והאי-מיטר שבו משתמשים בזמן אודיטינג, עוזרים לאדם למצוא את זהותו האמיתית והמקורית.

VIII. כנסיית הסיינטולוגיה

כנסיית הסיינטולוגיה היא ארגון דתי בעל מבנה והנהלה היררכיים. ברמה הנמוכה ביותר של ההיררכיה נמצאים האודיטורים בשדה וקבוצות הדיאנטיקה בהנהגתם. הרמה הבאה כוללת את המרכזים של סיינטולוגיה אשר מספקים שירותים בסיסיים של דיאנטיקה וסיינטולוגיה. אלו מעין עמדות מיסיונריות אשר מטרתן יצירת קשר עם חברים חדשים. כאשר מרכז גדל והפעילות שלו מתרחבת, הוא בדרך כלל הופך להיות כנסייה של סיינטולוגיה. היועצים הרוחניים של כנסיית הסיינטולוגיה משרתים את חברי הקהילה בענייני נישואין, משפחה ובבעיות אחרות, ומבצעים את הטקסים הדתיים של סיינטולוגיה, כגון טקס הענקת שם, חתונות והלוויות. הם גם עורכים שירותי סופשבוע.

ארגוני סיינט-היל הינם כנסיות מרכזיות, שמתמחות בהכשרת אודיטורים ברמות גבוהות יותר. כנסיות מרכזיות כאלו קיימות בלוס אנג'לס, סידני, איסט גרינסטד באנגליה ובקופנהגן. המרכז הרוחני של כל הסיינטולוגים בעולם הינו ארגון השירות של פלאג בקלירווטר, פלורידה, אשר מעביר את השירותים הדתיים ברמות הגבוהות ביותר. ארגון השירות של האונייה פלאג מעביר את הרמה הגבוהה ביותר של אודיטינג (OT VIII). ההכשרה של רמה זו מתבצעת על גבי הספינה Freewinds בים הקאריבי.

הפונקציה של כנסיית האם מופקדת בידי כנסיית הסיינטולוגיה הבינלאומית בלוס אנג'לס, אשר מתכננת קמפינים עולמיים להפצת הדת, מלקטת חומרי הכשרה ומתרגמת את עבודותיו הדתיות של ל. רון האברד לשפות רבות.

IX. טקסי דת"ס

לכנסיית הסיינטולוגיה יש את הטקסים הדתיים שלה עם יועצים רוחניים, דרשות ועיקרי אמונה משלה. חלק מטקס דתי עשוי גם להיות הקשבה להרצאות מוקלטות של ל. רון האברד. הוא כולל גם את "התפילה לחופש מוחלט".

ספר-העזר של הכנסייה שלוקט על-ידי כנסיית האם בקליפורניה כולל גם הנחיות עבור טקסי הענקת שם, חתונות והלוויות. את טקס הענקת השם מעבירים על מנת לעזור לתטן, הישות הרוחנית, להזדהות עם הגוף החדש שלו וכדי לעשות לו היכרות, באופן רשמי, עם הוריו ומשפחתו וחברים.

אולם לטקסים הדתיים והכנסייתיים אין מקום מרכזי בסיינטולוגיה כמו בכנסיות נוצריות מסורתיות. אך יש לציין שהטקסים הדתיים של דתות שונות יוצרים ספקטרום רחב יריעה.

לדוגמה, במקדש הינדי אופייני, כל אדם או משפחה באים כדי לערוך את הטקסים המיוחדים להם ולבקש עצה מהמנהיגים הדתיים שלהם, בדרך כלל ללא טקסים משותפים שנערכים עבור כולם. כמו כן, זה טבעי שלתפילות יש משמעות שונה בדת שבה האלוהים מובן כישות ללא תכונות אנושיות מאשר בדת שבה מאמינים ומתקשרים עם אלוהים או אלים פרסונאליים.

X. הסיינטולוגיה היא דת

מתוך כל האמור לעיל אין מנוס אלא לסכם שהסיינטולוגיה בצורתה הנוכחית הינה דת, המציעה שירותים דתיים חיוניים, אמונה ייחודית וקהילה דתית מאורגנת בצורה קפדנית.

הארי היינו

טמפרה

26 באוקטובר 1995

הארי היינו

ד"ר הארי היינו הינו פרופסור לתיאולוגיה באוניברסיטת
טמפרה, הלסינקי, פינלנד.

הוא ראש מרכז המחקר של הכנסייה האוונגלית הלותרנית
של פינלנד.

הוא כותב ספר על דתות בפינלנד בשם *במה מאמינה פינלנד*.

